

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๐๗๐-๗๓

เรื่อง	ลงเบียด
เรียบเรียง	นายสุรียา ช้องเสนาะ วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๓ สำนักวิชาการ
ออกอากาศ	มีนาคม ๒๕๖๑

ลงเบียด คือวิธีการออกเสียงลงคะแนนลับในอดีตวิธีหนึ่งในการประชุมสภา โดยให้สมาชิกสภานำเบียดสีต่าง ๆ ไปใส่ภาชนะที่จัดไว้ซึ่งอาจเป็นหีบหรือตู้หีบตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมแต่ละฉบับ และเมื่อสมาชิกได้มีการลงเบียดครบทุกคนแล้วก็จะมีการนับคะแนนตามเบียดแต่ละสีเพื่อจะได้ทราบมติของที่ประชุมนั้นว่าเป็นอย่างไร

ความเป็นมาของการลงเบียดเกิดขึ้นจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาญัตติหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง ในบางเรื่องจะต้องมีการลงมติเพื่อถามความเห็นของที่ประชุมด้วย การลงมตินี้จะใช้วิธีการออกเสียงลงคะแนนซึ่งมีทั้งแบบเปิดเผยและลับ การลงเบียดเป็นวิธีการออกเสียงลงคะแนนลับวิธีหนึ่งที่ได้ถูกนำมาใช้ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรก คือข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๗๖ ข้อ ๕๐ กำหนดไว้ โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติคือ ให้เรียกชื่อสมาชิกมาลงเบียดต่อหน้าประธาน ผู้ที่เห็นด้วยให้ลงเบียดสีขาว และผู้ไม่เห็นด้วยให้ลงเบียดสีอื่นในหีบที่สภาจัดไว้

ต่อมาได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๘๙ ซึ่งบัญญัติให้รัฐสภาประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทน ทั้งสองสภาจึงได้ตราข้อบังคับการประชุมขึ้นใหม่ใน พ.ศ. ๒๔๙๐ คือข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของวุฒิสภา พ.ศ. ๒๔๙๐ และข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๔๙๐ โดยที่ข้อบังคับการประชุมของแต่ละสภานี้ยังคงบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติของการลงเบียดไว้ทำนองเดียวกับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๖ ต่อมาเมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๔๙๐ ซึ่งบัญญัติให้รัฐสภาประกอบด้วยวุฒิสภาและสภาผู้แทน นั่นคือวุฒิสภาได้เปลี่ยนมาเป็นวุฒิสภา ทำให้วุฒิสภาต้องตราข้อบังคับการประชุมขึ้นใหม่ คือ ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของวุฒิสภา พ.ศ. ๒๔๙๑ ส่วนสภาผู้แทนยังคงใช้ข้อบังคับการประชุมฉบับเดิม แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีการตราข้อบังคับการประชุมขึ้นใหม่แต่บทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการลงเบียดนี้ยังคงบัญญัติไว้ทำนองเดียวกับข้อบังคับการประชุมฉบับก่อน ๆ ที่ผ่านมา

ใน พ.ศ. ๒๔๙๔ ได้มีการตราข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. ๒๔๙๔ ขึ้น ซึ่งยังได้กำหนดให้ใช้วิธีลงเบ็ยในการออกเสียงลงคะแนนลับอยู่แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติในการลงเบ็ยใหม่ กล่าวคือ สมาชิกผู้เห็นด้วยให้ลงเบ็ยสีน้ำเงิน ผู้ที่ไม่เห็นด้วยให้ลงเบ็ยสีแดง ส่วนผู้ที่ไม่ออกเสียงให้ลงเบ็ยสีขาว การลงเบ็ยในลักษณะดังกล่าวนี้ ยังคงนำมาบัญญัติไว้ในข้อบังคับการประชุมฉบับต่อ ๆ มาของสภาผู้แทน สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา สภาร่างรัฐธรรมนูญ สภาปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน และสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นอำนาจของแต่ละสภาที่จะตราข้อบังคับการประชุมซึ่งใช้ได้ตามที่รัฐธรรมนูญ และรัฐธรรมนูญการปกครองแต่ละฉบับได้ให้อำนาจไว้ ข้อบังคับการประชุมที่ตราขึ้นจะมีชื่อเรียกต่างกันไปตามชื่อของสภาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น อย่างไรก็ตาม ข้อบังคับการประชุมของแต่ละสภาที่ตราขึ้นระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๖ จนถึง พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการออกเสียงลงคะแนนลับโดยวิธีการลงเบ็ยไว้ทุกฉบับ หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติของการลงเบ็ยนั้น สามารถแบ่งออกเป็น ๒ ช่วง ดังนี้

ช่วงที่หนึ่ง (ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๖-พ.ศ. ๒๔๙๔) หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการลงเบ็ยจะบัญญัติไว้ในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ ให้เรียกชื่อสมาชิกเป็นรายบุคคลลงเบ็ยในหีบต่อหน้าประธาน ผู้ที่เห็นด้วยให้ลงเบ็ยสีขาว ผู้ที่ไม่เห็นด้วยให้ลงเบ็ยสีอื่น ส่วนผู้ที่ไม่ออกเสียงลงคะแนนมิได้มีการบัญญัติไว้ต้องลงเบ็ยสีอะไร

ช่วงที่สอง (ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๙๔-พ.ศ. ๒๕๓๘) หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติในการลงเบ็ยจะมีการบัญญัติไว้ในทำนองเดียวกับช่วงแรก คือ ให้เรียกชื่อสมาชิกเป็นรายบุคคลมาลงเบ็ยในหีบต่อหน้าประธาน (ต่อมาใช้ตู้หีบแทนหีบ) แต่มีความแตกต่างจากช่วงแรกในส่วนสีของเบ็ยที่จะใช้ออกเสียงลงคะแนน กล่าวคือ ผู้ที่เห็นด้วยให้ลงเบ็ยสีน้ำเงิน ผู้ที่ไม่เห็นด้วยให้ลงเบ็ยสีแดง ส่วนผู้ที่ไม่ออกเสียงลงคะแนนให้ลงเบ็ยสีขาว

การออกเสียงลงคะแนนลับโดยการลงเบ็ยนั้นได้ถูกยกเลิกไปในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เนื่องจากภายหลังการตราข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๓๘ นั้น ไม่ได้บัญญัติถึงวิธีการลงเบ็ยเอาไว้ แต่มีวิธีอื่นมาใช้ในการออกเสียงลงคะแนนลับแทน โดยกำหนดให้การออกเสียงลงคะแนนลับทำได้ ๒ วิธี คือ การเขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ ผู้เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมาย X ส่วนผู้ที่ไม่ออกเสียงให้เขียนเครื่องหมาย 0 หรือ วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การลงเบ็ยเป็นวิธีการออกเสียงลงคะแนนลับในอดีตวิธีหนึ่งที่ทำให้ได้มาซึ่งมติอันเป็นหัวใจสำคัญของการประชุมสภาในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ เช่น การพิจารณาญัตติ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้ความเห็นชอบต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อหาข้อยุติในปัญหา และกำหนดแนวทางที่สภาจะต้องดำเนินการต่อไปเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติและประชาชน

บรรณานุกรม

- สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. (2555). รวมข้อบังคับการประชุมสภาและการปรึกษาของสภาผู้แทนพหุสภา
วุฒิสภา และสภาร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2476-2513. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- “ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2476” (9 ธันวาคม 2476).
ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 50, น.725.
- “ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของวุฒิสภา พ.ศ. 2491” (9 มิถุนายน 2491). ราชกิจจานุเบกษา,
เล่ม 65 ตอนที่ 31, น.363.
- “ข้อบังคับการประชุมและการปรึกษาของสภาผู้แทน พ.ศ. 2494” (5 มิถุนายน 2494).
ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 68 ตอนที่ 35, น.742.
- “ข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. 2538” (20 กันยายน 2538). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 112
ตอนพิเศษ 37 ง, น.32.
- “ข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2540” (7 สิงหาคม 2540). ราชกิจจานุเบกษา,
เล่ม 114 ตอนพิเศษ 70 ง, น.20.